

15 LET

ČESKÉ REPUBLIKY

V NATO





Autoři výstavy:
PhDr. Jaroslav Láník, CSc.
PaedDr. Jindřich Marek
PhDr. Ivo Pejčoch, Ph.D.
PhDr. Prokop Tomek, Ph.D.
mjr. Mgr. Josef Turek

Fotografie: VHÚ Praha, archiv OKP MO

Grafické zpracování: Ing. Jiří KRÁL



**„Jsme odhodláni nebýt pro NATO břemenem,
nýbrž právě naopak. Jsme připraveni splnit naši
část odpovědnosti a závazku členských států
a dostát všem povinnostem, které z členství
vyplývají.“**

Jan Kavan, ministr zahraničí, v roce 1999 u příležitosti předání ratifikačních listin
ministřině zahraničí USA Madeleine Albrightové, Independence, Missouri



Krátce po skončení druhé světové války se počaly mezi Spojenci, především mezi SSSR a USA, objevovat rozpory vyvolané odlišnými představami o poválečném světě. Vyústily v otevřené nepřátelství, pro něž se vžil termín studená válka. Po komunistickém převratu v Československu vzrostly obavy ze šíření komunismu i do dalších evropských států. V březnu 1948 ministři zahraničí Belgie, Francie, Lucemburska, Nizozemska a Velké Británie podepsali Bruselský pakt a založili tzv. Západní unii, zaměřenou na kolektivní obranu pro případ ozbrojené agrese proti některému z členských států, zároveň zahájili jednání se Spojenými státy. Mezinárodní napětí zostřila v roce 1948 i berlínská krize, během níž vystalo nebezpečí vojenské konfrontace. Dne 4. dubna 1949 podepsalo v hlavním městě Spojených států dvanáct zemí Severoatlantickou smlouvu. Sovětské hrozbě měla Aliance čelit výstavbou konvenčních sil, které by plnily úlohu „štitu“, než by zasáhl „meč“ – americké a britské strategické letectvo vybavené jadernými zbraněmi.



Setkání amerických a sovětských vojsk na Labi u Torgau v dubnu 1945. Spolupráce obou velmocí však měla jen krátké trvání



Válkou zpusťosenou západní Evropu měl před komunismem zachránit Marshallův plán, zaměřený „proti hladu, chudobě, zoufalství a chaosu“

Prezident Harry S. Truman vyhlašuje novou zahraničněpolitickou doktrínu



Při slavnostním otevření hlavního velitelství v Marly-le-Roi 23. července 1951 zavlály vlajky všech členských států NATO



„Rok zázraků“ 1989 přinesl rozpad sovětského bloku a na počátku 90. let se zhroutily dlouholeté politické a bezpečnostní struktury ve východní Evropě. V říjnu 1990 došlo ke znovusjednocení Německa, které se jako celek stalo členem NATO. Dne 1. července 1991 podepsali vedoucí činitelé členských zemí Varšavské smlouvy v Praze protokol o ukončení platnosti paktu. Dosavadní mocenská rovnováha vzala za své a byla nastolena otázka, jak bude zajištěna evropská bezpečnost.

Na rozdíl od Varšavské smlouvy ke zpochybnění existence Organizace Severoatlantické smlouvy nedošlo. Nové skutečnosti však vedly k zásadním změnám vojenské strategie NATO. Summit členských zemí v Londýně přijal 6. července 1990 deklaraci o transformaci paktu s návrhy na rozvoj všestranné spolupráce a otevřenosti se zeměmi střední a východní Evropy. NATO se začalo měnit z vojenského i v politický svazek zajišťující evropskou kolektivní bezpečnost. Do své struktury začalo postupně různou měrou zapojovat další partnerské země. Jednou z prvních byla i Česká republika.



Symbolická fotografie dokumentující odstraňování bariér v Evropě. Pohraničníci likvidují 11. prosince 1989 „železnou oponu“ na československo-rakouské hranici

Dne 19. prosince 1989 navštívil
sovětský ministr zahraničí
Eduard Ševardnadze velitelství
Severoatlantické aliance v Bruselu.
Na snímku s generálním
tajemníkem NATO Manfredem
Wörnerem



Nezbytným předpokladem
uvolnění mezinárodních vztahů
bylo nastolení ovzduší důvěry mezi
oběma supervelmocemi. Výrazně
k tomu napomohla série rozhovorů
mezi generálním tajemníkem KSSS
Michailem Gorbačovem
a americkým prezidentem
Ronaldem Reaganem

Československá delegace při podpisu protokolu o rozpuštění Varšavské smlouvy



Rozpuštění Varšavské smlouvy a odchod sovětských vojsk změnil bezpečnostní situaci ve střední Evropě. I když území České republiky leželo izolováno od politicky nestabilních oblastí Evropy a žádná ze sousedních zemí nepředstavovala pro ČR bezpečnostní hrozbu, mohl se nový stát opřít jen o členství v OSN a KBSE, což neposkytovalo dostatečné a věrohodné bezpečnostní záruky. Odtud pramenil hlavní cíl bezpečnostní politiky ČR – plnoprávné členství v NATO.

V roce 1994 se ČR přihlásila k programu Partnerství pro mír, který byl koncipován jako rozsáhlý soubor projektů spolupráce v oblasti kontroly zbrojení a odzbrojení, výstavby infomačních a spojovacích systémů, spolupráce při řešení krizí a přípravy společných sil, včetně společných cvičení.

Příprava k plnohodnotnému rozšíření NATO na Východ byla zahájena v polovině 90. let. Madridský summit členských států NATO, jenž se konal v červenci 1997, se rozhodl přizvat Českou republiku, Maďarsko a Polsko ke vstupním rozhovorům.



Generální tajemník NATO Manfred Wörner v Praze 5. května 1990 při rozhovoru s prezidentem republiky Václavem Havlem a ministrem zahraničních věcí Jiřím Dienstbierem

Dne 25. listopadu 1994 přijala Severoatlantická rada individuální program pro Českou republiku, v němž byla konkretizována spolupráce v politické a vojenské oblasti s NATO. Jednání se zúčastnil z české strany náměstek ministra zahraničních věcí Alexandr Vondra a první náměstek ministra obrany Jiří Pospíšil



Řada přípravných kroků vedla v prosinci 1991 k inauguračnímu zasedání Severoatlantické rady pro spolupráci (NACC) v Bruselu za účasti ministrů zahraničí šestnácti členských zemí NATO a devíti zemí střední a východní Evropy



Významným mezníkem se stalo přijetí České republiky do NATO 12. března 1999. Doktrína Armády České republiky ji v rámci Aliance profilovala jako specializovanou na jednotky radiační, chemické a biologické ochrany, pasivní sledovací systémy a zdravotnické zabezpečení. Generální štáb vypracoval dokument Vize výstavby a rozvoje AČR, který se stal základem reformy ozbrojených sil s cílem vybudovat moderní profesionální armádu plně kompatibilní s ostatními spojeneckými vojsky. Součástí programu byla i výrazná redukce příslušníků a počtů techniky. V následujících letech byly také modernizovány nebo nahrazovány novými některé zbrojní komplety a průběžná modernizace pokračuje i nadále.

Důležité datum představuje 1. leden 2005, kdy se Armáda České republiky stala plně profesionální. Z vševojskové armády Varšavské smlouvy se během jediného desetiletí reformovala v moderní armádu, schopnou reagovat na nové hrozby a plnohodnotně se podílet na mezinárodních misích.



Prezident ČR Václav Havel s prezidentem USA Billem Clintonem na washingtonském summitu NATO 23. dubna 1999. V pozadí generální tajemník NATO Javier Solana



Vyvěšování české vlajky v Bruselu 16. března 1999

Pohled do zasedacího sálu washingtonského summitu



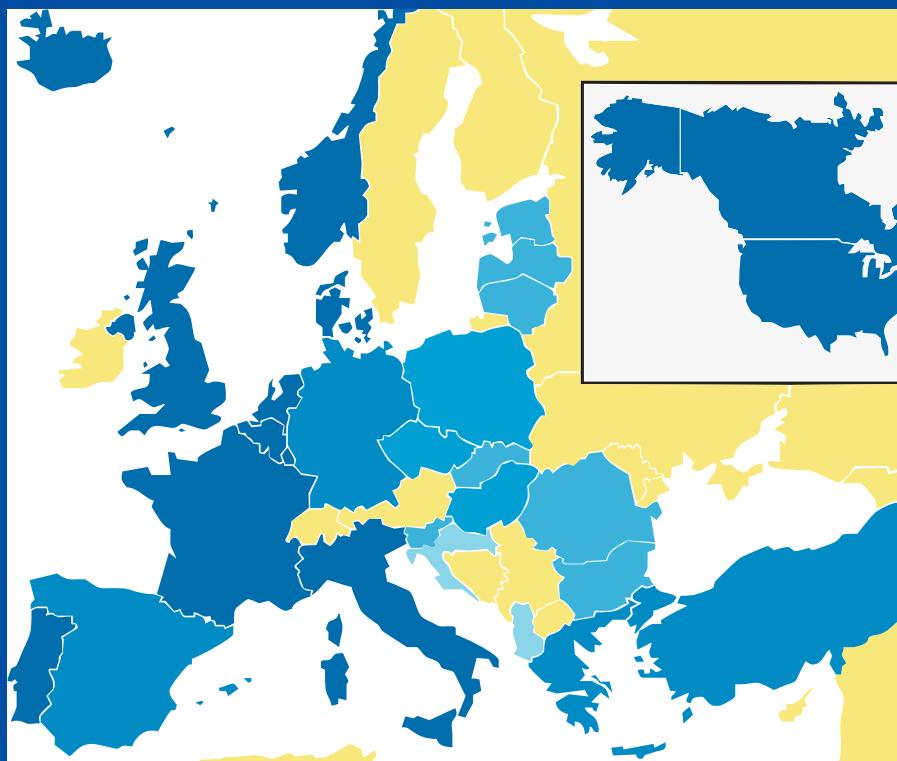
Z původních dvanácti členských zemí se Severoatlantická aliance rozrostla na dnešních dvacet osm. Není již vojenským paktem vymezujícím se vůči konkrétnímu nepříteli, ale je organizací usilující vybudovat co nejlepší bezpečnostní systém v celém euroatlantickém prostoru, a to bez dělicích čar.

Významným mezníkem se stal „transformační summit“, který se konal v listopadu 2002 v Praze. Pomohl integrovat do aliančních struktur většinu bývalých členů Varšavské smlouvy, čímž přispěl k vojensko-politické stabilizaci střední a jihovýchodní Evropy. Kromě toho rozhodl také o vytvoření sil rychlé reakce, vysoce akceschopných, technicky dobře vybavených a vycvičených jednotek, které se osvědčily v následných operacích v Iráku a Afghánistánu.

K dalšímu rozšíření NATO došlo na summitu v Istanbulu v roce 2004 a na lisabonském summitu o šest let později. Aliance přijala rovněž řadu iniciativ České republiky, například k protiraketové obraně a k vytvoření Mnohonárodního centra pro letecký výcvik.



Na pražském summitu byly ke vstupu do NATO přizvány Bulharsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko. Šlo o největší vlnu rozšiřování Severoatlantické aliance v celé její historii. Členy NATO se staly o dva roky později na summitu v Istanbulu



Na počátku roku 2013 již počtvrté proběhl ve výcvikovém centru na mošnovském letišti přípravný kurz českých, chorvatských a maďarských posádek vrtulníků Mi-171 a Mi-24/35 před nasazením do afghánské mise



Zakládající státy

Období 1952–1990

1999

2004

2009



NATO
OTAN

Významnou složkou Armády ČR je i její zdravotní služba, která se osvědčila v polních podmínkách již v zahraniční misi OSN UNTAES v Chorvatsku. Během prvního roku členství v NATO se čeští vojáci vydali v dubnu i do Albánie (6. polní nemocnice v počtu 89 osob), kde pomáhali do září poskytovat zdravotní péči uprchlické vlně kosovských Albánců, a také do Turecka. Zde v srpnu zasahoval v zemětřesením postiženém městě Gölcük mobilní tým 6. polní nemocnice v počtu 33 osob. Tradici humanitárního působení příslušníků AČR v zahraničí posílilo v roce 2002 první nasazení českých polních nemocnic v Afghánistánu. V roce 2005 k tomuto výčtu přibyl i Pákistán, který byl 8. října postižen ničivým zemětřesením. Již 12. října sem přiletěl z České republiky armádní speciál s pomocí, kterou doplňoval šestičlenný traumatologický tým. Ten potom již 1. listopadu vystřídala třicetičlenná skupina vojenských zdravotníků. Český zdravotnický tým plnil klasickou úlohu podle odborností v nizozemské polní nemocnici ve městě Bagh asi 100 kilometrů východně od Islámábádu.

Personál 6. polní nemocnice poskytoval odbornou a kvalifikovanou zdravotnickou pomoc především kosovským uprchlíkům





Polní chirurgický tým zvládal bez problémů i poměrně složité operace



Sklad zdravotnického materiálu



Do stanových městeček uprchlických táborů byly z 6. polní nemocnice vysílány mobilní zdravotnické hlídky, které na místě poskytovaly ambulantní péči

Do operace KFOR v Kosovu se Armáda České republiky zapojila od jejího samotného počátku v červenci 1999 nasazením 6. průzkumné roty pod velením podplukovníka Karla Klinovského. Kontingent AČR byl původně dislokován v objektu školy v obci Gornji Sibovac, odkud se později přestěhoval do prostoru vodárny v obci Šajkovac. Základna Šajkovac se pak na dlouhých deset let stala domovem pro celkem 22 rotačních kontingentů AČR. Na přelomu let 2005 až 2006 se dokonce Česká republika stala velící zemí Mnohonárodního úkolového uskupení Střed (MNTF-C). Čeští vojáci v misi KFOR plnili významnou roli při ostraze hranic mezi Srbskem a Kosovem a při ochraně tamního srbského obyvatelstva. Místa jako Gazala Lines, Gate 3, Podujevo či srbská osada Sekyrača se nesmazatelným způsobem zapsala do historie AČR. Nemůžeme ovšem přitom zapomínat ani na účast chrudimských výsadkářů v operaci Essential Harvest (Základní sklizeň) v Makedonii v roce 2001. Právě profesionální působení českých vojáků na Balkáně pomohlo k tomu, že již v létě 1997 byla Česká republika na madridském summitu NATO vyzvána k zahájení rozhovorů o přistoupení.

Kontrolní bod 6. průzkumné roty na přechodu administrativní hranice Kosova a Srbské republiky Krivo Drvo





Nástup česko-slovenského praporu KFOR v objektu vodárny u vesnice Šajkovac. Toto místo se stalo základnou českých a slovenských vojáků na téměř deset let

Pravoslavný kostel v Podujevu, vypálený albánskými výtržníky při masových nepokojích v březnu 2004, se stal symbolem etnického násilí v této srbské provincii



Účast našich jednotek mírových sil v operacích OSN UNPROFOR a UNCRO v letech 1992 až 1995 ukázala zahraničním partnerům vysokou úroveň českých vojáků. Po podpisu tzv. Daytonské mírové dohody v prosinci 1995 se jednotky OSN na území bývalé Jugoslávie přeměnily v mnohonárodní mírové implementační síly (IFOR), do nichž se začlenila i Armáda České republiky. Kontingent tvořil 6. mechanizovaný prapor dislokovaný na základnách Donja Ljubija, Bosanska Krupa, Stari Majdan, Arapuša a Brezičani. Prvním velitelem tohoto kontingentu byl tehdy generálmajor Jiří Šedivý, pozdější náčelník Generálního štábu AČR. Personálně zabezpečovala jeho výstavbu především 4. brigáda rychlého nasazení. Po transformaci nasazených sil v roce 1996 se do následných operací SFOR a SFOR II zapojila AČR opět mechanizovaným praporem, který od roku 1996 v celkem devíti rotacích zajišťoval mírové soužití v této etnicky rozdělené zemi. Nasazení mechanizovaného praporu bylo ukončeno v roce 2001. Česká republika se pak operace SFOR II až do konce roku 2004 účastnila tzv. národním zastoupením AČR na velitelství mise v Sarajevu.

Do Makedonie odlétali příslušníci 3. výsadkové roty 43. výsadkového praporu z pardubického letiště, pro dopravu byly užity letouny An-26





Úkoly v Makedonii byly plněny v těsné součinnosti s ostatními vojsky členských států NATO, zde s příslušníky francouzské Cizinecké legie

Pro plnění úkolů v operaci Essential Harvest byla 3. výsadková rota posílena o družstvo odstřelovačů, prvek EOD a obvaziště



Hrdost na příslušnost k výsadkovému praporu se projevila i na výzdobě stanů

Naše členství v NATO neznamena jen jistotu podpory při ochraně či obraně České republiky ze strany aliančních spojenců, ale zákonitě počítá i s tím, že se budeme zapojovat do spojeneckých operací. Vojsáci Armády České republiky se proto po 11. září 2001 v rámci mandátu operace Enduring Freedom (Trvalá svoboda), který se opíral o 5. článek Severoatlantické smlouvy, společně se slovenskými vojáky zapojili také do této operace v Iráku. Od března do května 2003 byl v Kuvajtu a později i na iráckém území nasazen 1. česko-slovenský prapor radiační, chemické a biologické ochrany, který následně vystřídala 7. polní nemocnice působící v irácké Basře. V prosinci 2003 odcestoval do Iráku rovněž kontingent Vojenské policie, jenž se podílel na výcviku místních bezpečnostních složek v Policejní akademii v Az Zubayru a na policejních stanicích. Příslušníci a příslušnice všech nasazených složek AČR i v této misi své úkoly splnili se ctí...

Doprovod dalšího konvoje je připraven vyrazit...





Kontingent Vojenské policie v silách MNF-I (Multi-National Force – Iraq) byl dislokován na britské základně Shaibah. Slavnostní nástup u příležitosti návštěvy ministra obrany Karla Kühnla, Irák, prosinec 2004

Stěžejním úkolem kontingentu Vojenské policie v silách MNF byl výcvik nových iráckých policistů v Policejní akademii na základně Shaibah



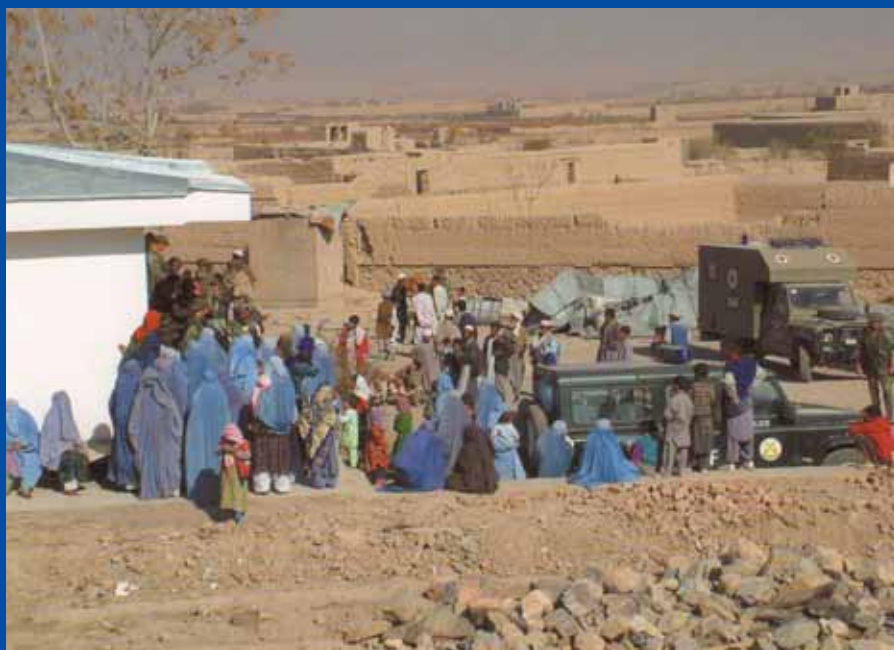
Pitná voda se na základnu Shaibah v Basře dovážela z Kuvajtu, doprovodu těchto konvojů také zajišťovali vojenští policisté



Od prvního nasazení v misi ISAF (International Security Assistance Force) v afghánském Kábulu v roce 2002 až do dnešních dnů prošli příslušníci Armády ČR – od lékařů, chemiků, meteorologů, příslušníků vrtulníkového letectva až po výsadkáře, průzkumníky a muže z jednotek speciálních sil – mnoha místy této pozoruhodné země, kdy zdaleka nepoznali jen Kábul či provincie Badachšán nebo Kandahár. V roce 2007 operovala speciální jednotka Vojenské policie SOG v provincii Hílmánd. Česká republika pomohla spojencům i v roce 2008 v Uruzgánu, když její vojáci zabezpečovali ochranu nizozemské základny. Od roku 2009 je v provincii Paktíka nasazena jednotka českých vrtulníků, které pod ochranou palubních střelců přepravují naše i ostatní alianční vojáky, ale také zásoby. V září 2010 začali čeští vojáci působit i v provincii Wardak. Od října 2013 česká strážní rota BAF (Bagram Air Field) slouží v provincii Parwan. Na počátku roku 2014 sloužilo v misi ISAF v Afghánistánu celkem 264 českých vojáků v rámci tzv. 8. úkolového uskupení AČR ISAF.

Působení Armády České republiky na území Afghánistánu zahájila 6. polní nemocnice, jejíž mobilní ambulance poskytovala i základní zdravotní péči místnímu obyvatelstvu v okolí Kábulu





Profesionální péče a respekt vůči místním tradicím pomáhaly získat důvěru místního obyvatelstva

Poskytování zdravotní péče pomohlo navodit atmosféru důvěry. Podpora ze strany respektovaných stařešinů zajišťovala do určité míry i bezpečnost zdravotníků

Zdravotnická pomoc místnímu obyvatelstvu je jednou z důležitých „zbraní“ v zápase o srdce a mysl prostých Afghánců



Kromě operace ISAF působila v Afghánistánu také protiteroristická operace Enduring Freedom, vedená Spojenými státy americkými jako odpověď na útoky z 11. září 2001. Česká republika do operace vyslala svou elitní prostějovskou 601. skupinu speciálních sil „Generála Františka Moravce“. Prostějovští „speciálové“ vyjeli poprvé do Afghánistánu v roce 2004, poté se tam ještě několikrát vrátili. V náročných průzkumných i bojových protiteroristických operacích jednotka plně potvrdila svou pověst vrcholně elitního útvaru. Naposledy byli příslušníci 601. skupiny nasazeni v roce 2012 v provincii Nangarhár již pod velením spojeneckých sil ISAF, kdy jedním z jejich úkolů bylo vybudovat, vycvičit, mentorovat a plnit úkoly společně se speciální zásahovou jednotkou Afghánské národní policie. Bohužel příliš mnoho občanů České republiky stále holduje tradičnímu národnímu nešvaru zvanému „neúcta k vlastním hrdinům“ a není schopno docenit význam služby našich vojáků v zahraničních misích...

U 601. skupiny speciálních sil si v krátké době získaly velkou popularitu bojové čtyřkolky ATV od firmy Bombardier, které útvar používá především jako rychlá průzkumná vozidla





Některé z úkolů, které příslušníci 601. skupiny speciálních sil plnili, byly specifické tím, že vojáci museli do místa zasazení vynášet v neschůdném vysokohorském terénu obrovské množství materiálu

Řízení akcí bojového letectva ve prospěch pozemních jednotek patří k základním úkolům předstunutých leteckých návodčích, většinou označovaných zkratkou FAC (Forward Air Controller). Na snímku je zachyceno dozásobení základny padákovým shozem materiálu v roce 2009



Boj se v Afghánistánu nevede jen o kóty a horská údolí, ale především o srdce místních obyvatel



Nasazení v misi v Afghánistánu je náročné a nebezpečné nejen vzhledem k dlouhodobě složité bezpečnostní a politické situaci v této rozlehlé mnohonárodnostní horské zemi, ale také kvůli pro Středoevropana drsným klimatickým a přírodním podmínkám.

V letech 2005 až 2007 byli čeští vojáci nasazeni také na severu země ve Fayzabadu v provincii Badachšán, kde zajišťovali ochranu německého provinčního rekonstrukčního týmu. Pro příslušníky 102. průzkumného praporu z Prostějova a 43. výsadkového mechanizovaného praporu z Chrudimi, kteří se zde vystřídali v šesti rotacích, šlo o tvrdou zkoušku. Ochranu místního letiště, doprovody vozidel a zásobovacích konvojů provinčního rekonstrukčního týmu, styčnou činnost s místním obyvatelstvem, patrolování v přiděleném prostoru odpovědnosti a monitorování situace v regionu ztěžoval právě extrémní horský terén, značné výkyvy počasí i zemětřesení. Ovšem ze zkušeností z tohoto nasazení bylo potom možné čerpat pro další afghánské mise, včetně vytvoření a nasazení vlastního provinčního rekonstrukčního týmu v provincii Lógar.

Starší vesnice si prohlíží učebnice a školní pomůcky, které budou distribuovány do místních škol. Získat podporu těchto respektovaných a vážených představitelů místních obyvatel bylo vždy velmi důležité





Odpočinek pod nekonečnou oblohou afghánských hor...

Příslušníci 3. kontingentu PRT navazují satelitní spojení s taktickým operačním centrem na FOB Shank



Jedním z hlavních působišť české armády se od března 2008 stala provincie Lógar, kde byl nasazen český provinční rekonstrukční tým (Provincial Reconstruction Team – PRT). Jeho civilní experti realizovali projekty obnovy infrastruktury válkou zničené provincie a jejich bezpečnost zajišťovalo několik stovek vojáků Armády České republiky z různých jednotek. V půlročních rotacích se zde střídali příslušníci 4. brigády rychlého nasazení, 7. mechanizované brigády i řady dalších útvarů AČR.

Atiqulláh Ludín, guvernér provincie Lógar, která má rozlohu více než 4 700 km² a zhruba 350 000 obyvatel, před třemi roky na adresu české pomoci řekl: „Doufám, že s Čechy budeme moci spolupracovat i nadále a že nám budete i v budoucnu pomáhat. Máme tady velké plány na rekonstrukci hospodářství provincie. Chtěli bychom se zaměřit zejména na opravy silnic, mostů a obnovu zemědělství, hlavně včelařství. Věřím, že až odtud budete jednou odcházet, budou si zdejší lidé říkat, že Češi jsou dobří lidé...”

Jednotka AMT (Air Mentor Team – letecký výcvikový tým) cvičí příslušníky letectva Afghánské národní armády. Na snímku je český instruktor při výuce údržby motorů





Strážní věž na nizozemské základně Camp Hadrian v provincii Uruzgán, kterou střežili příslušníci dvou českých kontingentů

Vrtulníky Mi-171Š z 5. vrtulníkové jednotky úkolového uskupení AČR v operaci ISAF (Task Force HIPPO) ve visu nad letištní plochou v afghánském Bagramu



Síly rychlé reakce NATO (NATO Response Force – NRF) jsou speciální mnohonárodní jednotky připravené flexibilně zasahovat dle potřeb Severoatlantické aliance kdekoli na světě. Mise NRF jsou určeny pro zásah v krizových situacích, pomáhají v boji proti terorismu, při evakuaci civilistů či slouží jako demonstrační síly pro odrazení agrese. Jednotky NRF podléhají přímému velení vrchního velitele spojeneckých sil v Evropě a jsou v pohotovosti působit do 5 až 30 dnů od vydání rozkazu. Na operativnosti těchto sil stojí schopnost armád NATO k zajišťování mezinárodní stability a je nezbytné, aby se do této formy spolupráce dokázala zapojit jako plnohodnotný člen Severoatlantické aliance i naše armáda.

Od roku 1999, kdy se liberecká 9. rota chemické a radiační ochrany stala první ryze profesionální jednotkou Armády České republiky, která byla navíc schopna díky svým odborným kvalitám nasazení v rámci sil NATO, získaly tuto schopnost i další jednotky AČR. Jsou zařazovány do bojových uskupení zpravidla spolu s vojáky z Polska a Slovenska.

Jedním z příspěvků AČR do sil rychlé reakce bylo nasazení kompletu radiolokačního průzkumu Věra





Část praporu byla nasazena k zajištění bezpečnosti istanbulského summitu NATO a XXVIII. letních olympijských her a XII. letních paralympijských her v Řecku



Součástí sil rychlé reakce byla i skupina vybavená polní chemickou a epidemiologickou laboratoří pro zajištění epidemiologické ochrany nasazených vojsk



Armáda České republiky se zapojila také do jednoho z největších aliančních cvičení za poslední desetiletí – Steadfast Jazz 2013, které se konalo v polském výcvikovém prostoru Drawsko Pomorskie. Část sil tvořila rota radiační a chemické ochrany z Liberce, zařazená do NRF

Po přístupu k programu Partnerství pro mír se vojáci AČR začali připravovat v národních i aliančních vojenských školách a kurzech. Česká republika také ihned NATO nabídla možnost využít výcviková zařízení v Komorním Hrádku a Českém Krumlově. Velký význam mělo zapojení do společných cvičení, nejprve dvoustranných (s bundeswehrem či francouzskou armádou), později stále výrazněji mnohonárodnostních. Již v roce 1996 se na našem území konalo velitelsko-štábní cvičení Cooperative Challenge, první velké cvičení na území bývalého státu Varšavské smlouvy. Cílem všech cvičení bylo posílit vzájemnou operační součinnost při mírových operacích, dosáhnout vzájemné kompatibility, a to jak v materiální oblasti, tak ve sféře velení a řízení. Nezbytnou podmínkou bylo vytvoření potřebných legislativních, organizačních a personálních předpokladů.

Výcvik našich jednotek i rozdílnost vojenské techniky byly tématem rozhovorů vrchního velitele ozbrojených sil NATO generála George A. Joulwana během jeho návštěvy na sklonku roku 1994. Na snímku s ministrem obrany Vilémem Holáněm





Přípravu příslušníků AČR a všeobecný výcvik štábů a jednotek před vysláním do zahraničních misí zajišťuje Centrum přípravy mírových sil ve Vyškově

Výcvik příslušníků AČR se již neomezuje na země střední Evropy v klimatických podmínkách mírného pásma. Na základě článku 5 Severoatlantické smlouvy má být Armáda České republiky schopna nasazení v kterékoli části světa, vyjma polárních oblastí. Během cvičení se tak vojáci AČR vyrovnávají nejen s mimořádnou psychickou a fyzickou zátěží, ale i se specifickými podmínkami boje ve vysokohorském prostředí, pouštích i v džungli. Cílem cvičení je dále vyzkoušet zbraňové systémy, secvičit součinnost, sjednotit metodiku a také prověřit jazykové znalosti.

Příslušníci armády při těchto cvičeních využívají nejmodernější techniku, mimo jiné i soubojový laserový systém MILES, který je k dispozici v mezinárodním výcvikovém centru ozbrojených sil USA v německém Hohenfelsu. Systém dokáže rozpoznat při střelbě slepými náboji veškeré zásahy jak živé síly, tak techniky a přiblížit průběh cvičení co nejvíce podmínkám soudobého boje.

Na tři desítky příslušníků AČR absolvovaly v červenci 2009 ve Francouzské Guyaně výcvik zaměřený na vedení boje v rovníkovém pralese a přežití v džungli. Během výcviku museli překonávat čtyři překážkové dráhy postavené přímo v džungli





V roce 2011 se před nasazením do afghánské mise konalo ve francouzských Pyrenejích dvoutýdenní cvičení vrtulníkových jednotek vzdušných sil Armády České republiky nesoucí název Mountain Flight 2011

Příslušníci 211. taktické letky dislokované v Čáslavi, kteří létají na bojových letounech JAS-39 Gripen, získali v říjnu 2010 v Nizozemsku prestižní ocenění Silver Tiger Trophy pro nejlepší alianční letku

Výcviková základna americké armády Hohenfels hostila v červnu 2007 příslušníky 2. mechanizované roty 71. mechanizovaného praporu z Hranic, kteří se zúčastnili cvičení Combat Manoeuvre 2007



Od roku 2002 probíhala v Armádě České republiky zásadní obsahová a strukturální reforma vojenského školství. Na školách došlo k úpravě studijních programů, osnov a další dokumentace, aby byli studenti připravováni v souladu se standardy a procedurami NATO. Byla posílena zejména výuka cizích jazyků, především angličtiny. Podporováno je i vzdělávání v zahraničí, poskytující další znalosti.

Pro účely strategického vzdělávání pro funkce ve velení Severoatlantické aliance byla již roku 1951 zřízena Vojenská akademie NATO (NATO Defense College) se sídlem v Římě. Dalším významným vzdělávacím zařízením je Škola NATO v německém Oberammergau (NATO School Oberammergau). Jedná se o školicí a výcvikové středisko jak pro vojenské, tak civilní pracovníky Aliance i partnerských států.

Škola NATO pro spojovací a informační systémy (NATO Communications and Information Systems School) poskytuje pokračovací výcvik civilnímu a vojenskému personálu Aliance v oboru provozu a údržby spojovacích a informačních systémů NATO.

Vojenské profesionály a další odborníky působící ve sféře bezpečnosti a obrany státu připravuje na základě potřeb Armády České republiky, státní správy a smluvních závazků s ostatními zeměmi Univerzita obrany v Brně





Důstojníky z členských zemí NATO připravuje také Vojenská akademie Spojených států (United States Military Academy) ve West Pointu

V prestižní NATO Defense College v Římě v minulých letech studovaly více než čtyři desítky českých důstojníků a generálů



Po rozpadu Československa na dva samostatné státy vznikla 1. ledna 1993 Česká republika. Vytváření demokratického státu s tržním hospodářstvím přineslo také složitý proces transformace armády. Strategický význam mělo přijetí nové vojenské doktríny. Došlo k přeměně útočného charakteru armády na obranný a k její rovnoměrné redislukaci na celé území státu. Rozdělení dosud jednotných ozbrojených sil, likvidace přebytečné vojenské techniky, redislukace útvarů a rychlá konverze zbrojního průmyslu však blokovaly řešení řady naléhavých koncepčních úkolů. Mimo jiné byl také zastaven nákup moderní techniky, čímž se dále prohlubovaly rozdíly mezi AČR a armádami členských států NATO. Struktura řady jednotek vylučovala jejich nasazení proti mobilnímu nepříteli. Současně docházelo k redukci počtu osob i výzbroje. Zásadním krokem byl přechod na třístupňový systém velení a brigádní strukturu armády s cílem připravit AČR pro vstup do Severoatlantické aliance.

Pozůstatkem z dob Varšavské smlouvy byly mimo jiné i stíhací letouny MiG-23





Příslušníci AČR vyzbrojení útočnými puškami Sa vz. 58

Páteří pozemních sil byly ještě v devadesátých letech nemodernizované tanky T-72



Společná cvičení a účast v zahraničních misích se staly důležitým prostředkem přeměny a profesionalizace AČR, umožnily integraci do vojenských struktur Aliance a vyvolaly velký tlak na modernizaci výzbroje a výstroje AČR. Armáda České republiky prošla v uplynulých patnácti letech rozsáhlou inovací své výzbroje.

Letectvo používá namísto zastaralých stíhacích letounů MiG-21 stíhací bombardéry JAS-39 Gripen švédské konstrukce a lehké bitevní stroje Aero L-159 ALCA domácí výroby. K dalším typům patří bitevní vrtulníky Mil Mi-24/35, transportní Mi-171, dopravní letouny CASA, školní a pozorovací letouny i bezpilotní technika.

Pozemní síly mají po vyřazení starých typů ve výzbroji tanky T-72M4 CZ modernizované na úroveň 3. generace. Bojová vozidla pěchoty jsou zastoupena typy BVP-2, Pandur II 8×8 a další technikou. V uplynulých letech se nakoupila lehká obrněná vozidla Dingo 2 a Iveco LMV, určená především pro nasazení v zahraničních misích.

Bitevní vrtulníky zastupují stroje Mil Mi-24/35



Páteří bojového letectva jsou víceúčelové stíhací letouny JAS-39 Gripen



Příslušník speciálních sil během
společného cvičení NATO

K nejmodernějším druhům obrněné techniky patří
obrněné transportéry Pandur II 8×8, které nahradily
zastaralé obrněné transportéry OT-64 SKOT



Jednotlivé členské státy jsou v NATO zastoupeny prostřednictvím Severoatlantické rady, která je hlavním rozhodovacím orgánem Aliance. Rada zasedá na několika úrovních, a to na úrovni hlav států a vlád (summit), ministrů zahraničních věcí, ministrů obrany a stálých zástupců (velvyslanců) při NATO. Dalšími významnými orgány Severoatlantické aliance jsou Výbor pro obranné plánování, Skupina pro jaderné plánování a Vojenský výbor. Nejvyšším výkonným funkcionářem NATO je generální tajemník. Do roku 1999 byli příslušníci Armády České republiky vysíláni do Vrchního velitelství spojeneckých sil v Evropě (SHAPE) v rámci programu Partnerství pro mír, v následujících letech došlo k plné integraci do velitelských struktur. V současné době je AČR zastoupena v Severoatlantické alianci v rámci národních zastoupení a v mezinárodních štábech. Nejvýznamnější pozicí, kterou dosud Česká republika obsadila, byla funkce náměstka generálního tajemníka NATO pro obrannou politiku, zastával ji od roku 2008 Jiří Šedivý.

Mimořádným a zplnomocněným velvyslancem České republiky při NATO je od 1. září 2012 Jiří Šedivý, M.A., Ph.D.





Funkci mimořádného a zplnomocněného velvyslance České republiky při NATO v letech 2009 až 2011 zastával Martin Povejšil

Armáda České republiky měla své představitele i v operačním velitelství NATO v Neapoli



Armáda České republiky představuje hlavní součást ozbrojených sil České republiky, které dále tvoří Vojenská kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž. Hlavním posláním ozbrojených sil je co nejefektivnější zabezpečení obrany České republiky. AČR je také zapojena do integrované vojenské struktury NATO.

Zásadním způsobem se změnilo spektrum úkolů, na něž se armáda připravuje. I když vznik rozsáhlého bezpečnostního konfliktu na území členských zemí NATO nebo EU je nepravděpodobný, je nutno respektovat reálná rizika. Nebezpečné zbraně, včetně zbraní hromadného ničení, vlastní totalitní a diktátorské režimy i radikální hnutí a extremistické skupiny, které používají partyzánský způsob boje, teroristické útoky i diverzní operace. Takového protivníka je obtížné identifikovat a jeho účinná eliminace je velmi náročná. Vyžaduje obrovské náklady a rotaci sil, neboť tyto operace jsou pro vojáky psychicky i fyzicky značně vyčerpávající.

První zářijový den roku 2012 převzalo úkolové uskupení Armády České republiky v misi Baltic Air Policing operační úkol spočívající v ostraze vzdušného prostoru a teritoriálních vod tří pobaltských republik – Litvy, Lotyšska a Estonska





AČR se také začlenila do aliančního programu NAEW&C. Prvním českým pilotem letounu včasné výstrahy a řízení NATO E-3A AWACS se stal major Milan Vojáček

Vstupem do NATO se výrazně zvýšila bezpečnost vzdušného prostoru státu. Přispěla k tomu i výstavba moderní letecké základny v Náměšti nad Oslavou...

... a zapojení do aliančního integrovaného systému protivzdušné obrany. Jeho součástí je rovněž pátevní radarové stanoviště AČR vybudované u obce Nepolisy ve východních Čechách



1945 1948 1949 1952 1990



1999 2004 2009 2014





Edice Výstavy před budovou Generálního štábu

© Ministerstvo obrany ČR – VHÚ Praham, 2014

